

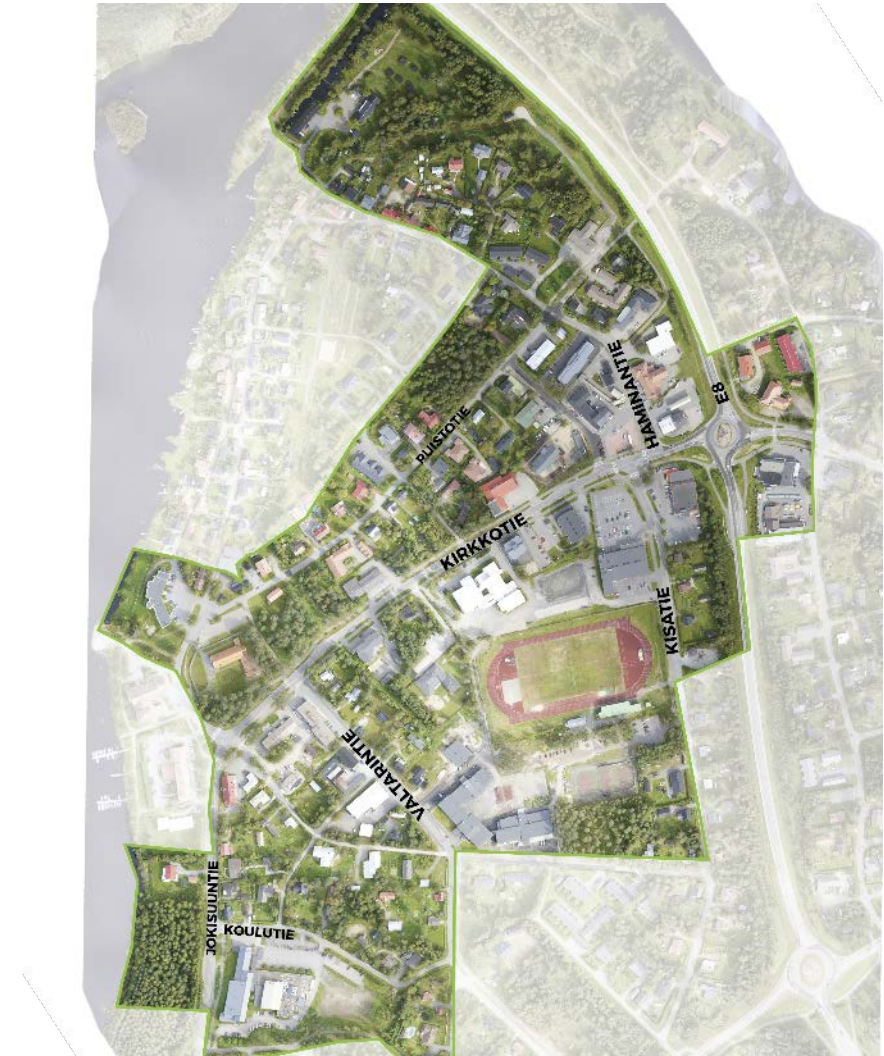
Iin keskustan kehittäminen

- koosteraportti

Palvelumuotoilu Palo, 28.2.2017

Sisällysluettelo

- Yhteenveto
- Taustatietoja
- Löydöksiä liittyen seuraaviin teemoihin:
 1. Yleinen viihtyvyys keskustassa
 2. Torin sijainti ja toiminnot
 3. Harrastukset, liikunta ja vapaa-aika
 4. Liikennejärjestelyt
 5. Uudisrakentaminen
 6. Historia ja perinteet
 7. Vähähiilisyys
- Kuntalaisten osallistaminen
- LIITE 1: Kuvakooste Minun keskustani –tilaisuudesta 4.2.2017
- LIITE 2: Yhteenveto Osallistuva li –kysymyksistä

Yhteenvedo

lin keskustan kehittämiseen liittyvässä projektissa kerätyn asiakasymmärrystiedon perusteella voidaan tiivistäen sanoa, että kuntalaiset kokivat seuraavat asiat yksimielisesti merkittävimmiksi kehittämiskohteiksi keskustassa:

- **Yleinen viihtyvyys** paremmaksi – lisää siisteyttä, lisää luontoa ja vihreyttä keskustaan, joen ranta kuntalaisten hyötykäyttöön, torille toimintaa ja tapahtumia
- **Joki ja joen ranta ovat erittäin tärkeitä** lin identiteetissä ja niitä pitäisi vaalia sekä hyödyntää paremmin kuntalaisten viihtymisessä, joen ranta voisi olla ”kuntalaisten olohuone”
- **lin pitkä historia on erittäin tärkeä asia** ja sen pitäisi näkyä kunnassa paremmin – sitä voisi hyödyntää kokonaisvaltaisesti keskustan arkkitehtuurista/yleisilmeestä ja palveluista markkinointiin asti

Huomionarvoista on se, että lin kunnan **vähähiilisyys-arvo ja -tavoite jäävät puheiden ja käsitteiden tasolle kuntalaisten arjessa**. He kaipaavat selviä käytännön tekoja: mitä asia kunnassa – ja samalla heidän arjessaan – on? Pelkät kunnan sähköautot eivät tähän kuitenkaan riitä.

Muita kuntalaisille tärkeitä asioita keskustaan liittyen olivat:

- **Harrastuspaikkoja** tarvittaisiin lisää esim. monitoimihalli, ulkoilureittejä, kulttuuri/järjestökeskus (vrt. Valve Oulussa)
- **Nuorille** täytyisi löytää jotain muuta tekemistä ja toimintaa kuin K-marketin ympärillä pyöriminen sekä omaa (sisä)tilaa esim. kulttuuri-/monitoimikeskus kahviloineen ja erilaisine harrastusmahdollisuuksineen ja -tiloineen, skeitti- ja parkourpuisto (huom. tämä on aikuisten näkemys)
- **Ikäihmiset** tarvitsisivat myös kulttuuri/monitoimikeskuksen palveluita (julkisia ja yksityisiä)
- **Palveluiden tiivistäminen** keskustan alueella ja **keskitetty parkkeerausratkaisu** olisivat viisaita

Taustatietoja

Tässä dokumentissa esitellään kooste innovatiiviset vähähiiliset palvelut -hankkeen puitteissa kerätystä asiakasymmärrystiedosta liittyen lin kunnan keskustan kehittämiseen ja asemakaavoitusprosessissa järjestettyyn ensimmäiseen julkiseen yleisötilaisuuteen. Asemakaavatyö koskee lin kunnan keskustan uutta kaavaa, joka ulottuu vuoteen 2040 asti.

Projektissa tietoa kerättiin seuraavilla tavoilla:

- Yksilöhaastattelut ja karttakyselyt (9 haastateltavaa, työssäkäyviä kuntalaisia)
- Ryhmähaastattelut ja karttakyselyt (21 haastateltavaa, nuoria ja ikäihmisiä)
- Karttakysely lin kuntatiedotteessa (14 vastausta)
- Osallistuva li -Facebook ryhmän kautta kysytyt kysymykset (200 vastausta)
- Valtuustoseminaari 23.1.17 (>30 osallistujaa, kunnanvaltuutettuja)
- Minun keskustani -tilaisuus 4.2.17 (julkinen yleisötilaisuus, 32 kuntalaista ryhmissä)

Syys-helmikuussa saatiin siis yhteensä yli **300 kuntalaisen osallistuminen** projektiin.

Tämä kooste on jaettu esille nousseiden teemojen mukaisesti: 1. yleinen viihtyvyys keskustassa, 2. torin sijainti ja toiminnot, 3. harrastukset, liikunta ja vapaa-aika, 4. liikennejärjestelyt, 5. uudisrakentaminen, 6. historia ja perinteet ja 7. vähähiilisyys. Näiden lisäksi kerrotaan kuntalaisten osallistamisen onnistumisesta. Koosteessa on myös mukana 2 liitettä: liite 1 on kuvakooste Minun keskustani -tilaisuudesta ja liite 2 yhteenveto Osallistuva li -Facebook ryhmän kautta kysytyjen kysymyksien vastauksista.

Torin tunnelmakartan luontia ikäihmisten ryhmähaastattelussa

1. Yleinen viihtyvyys keskustassa

Nykytilanne

Kuntalaiset eivät kuvailleet nykyistä lin keskustan yleisilmettä kovinkaan viihtyisäksi tai kauniiksi. Tärkeimmiksi epäviihtyisyyttä luoviksi tekijöiksi koettiin seuraavat asiat:

- **Hoitamattomat** puistoalueet (risukot) ja yleinen keskustan **epäsiisteys**
- Suuret **asfalttialueet**
- **Rumiksi** koetut rakennukset tai taide-elementit
- Keskustan **pirstaloituminen**
- Huonosti toimivat **liikennejärjestelyt**

Vanhan matkahuollon lähellä oleva taideteos ei miellytä kaikkien silmää.

Ns. SPR:n talo haluttaisiin purkaa

Torin taideteokset ja Jäppisen huoltoasema

Torin takaosassa oleva vanha liikerakennus

Viihtyvyyden lisääminen

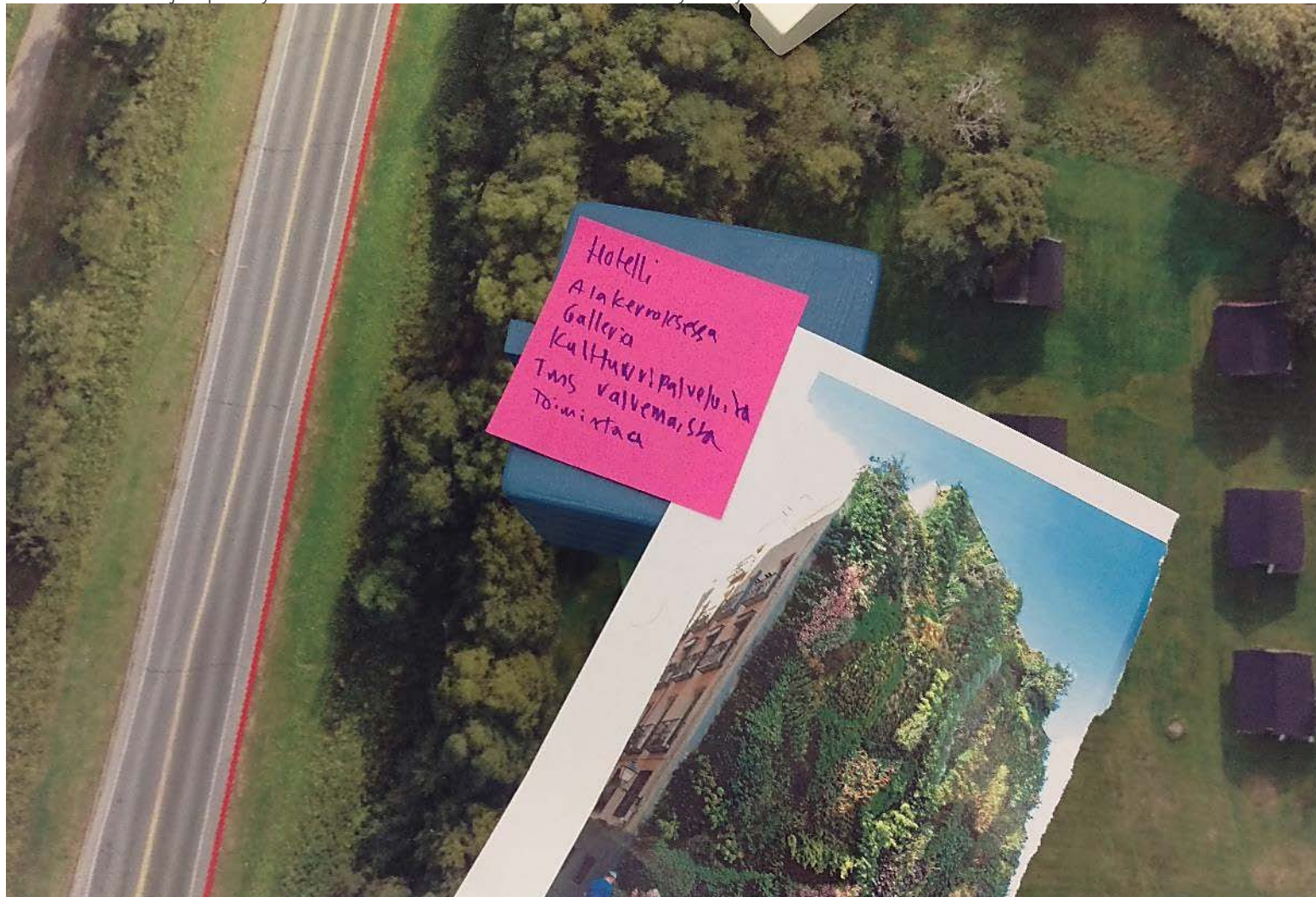
liläisiltä saatiin monia ajatuksia viihtyvyyden lisäämiseksi. Näistä tärkeimmiksi nousivat:

- **Joen rannan kehittäminen** kuntalaisten virkistyspaikaksi eli ns. ”Rantabulevardiksi” (ks. 3. Harrastaminen , liikunta ja vapaa-aika)
- **Puustojen säilyttäminen** eri puolilla keskustaa, esim. kirkon vieressä
- **Luonnon ja vihreyden tuominen** vahvemmin keskustan yleisilmeeseen esim. kasveja seinille ja parkkialueiden ympärille, kasviaiheisia seinämaalauksia taloihin
- Keskustan **yleinen siistiminen** esim. erilaiset pusikot ja tienvierukset, huonossa kunnossa olevat rakennukset ja taideteokset
- Torille lisää tilaa, toimintaa ja tapahtumia

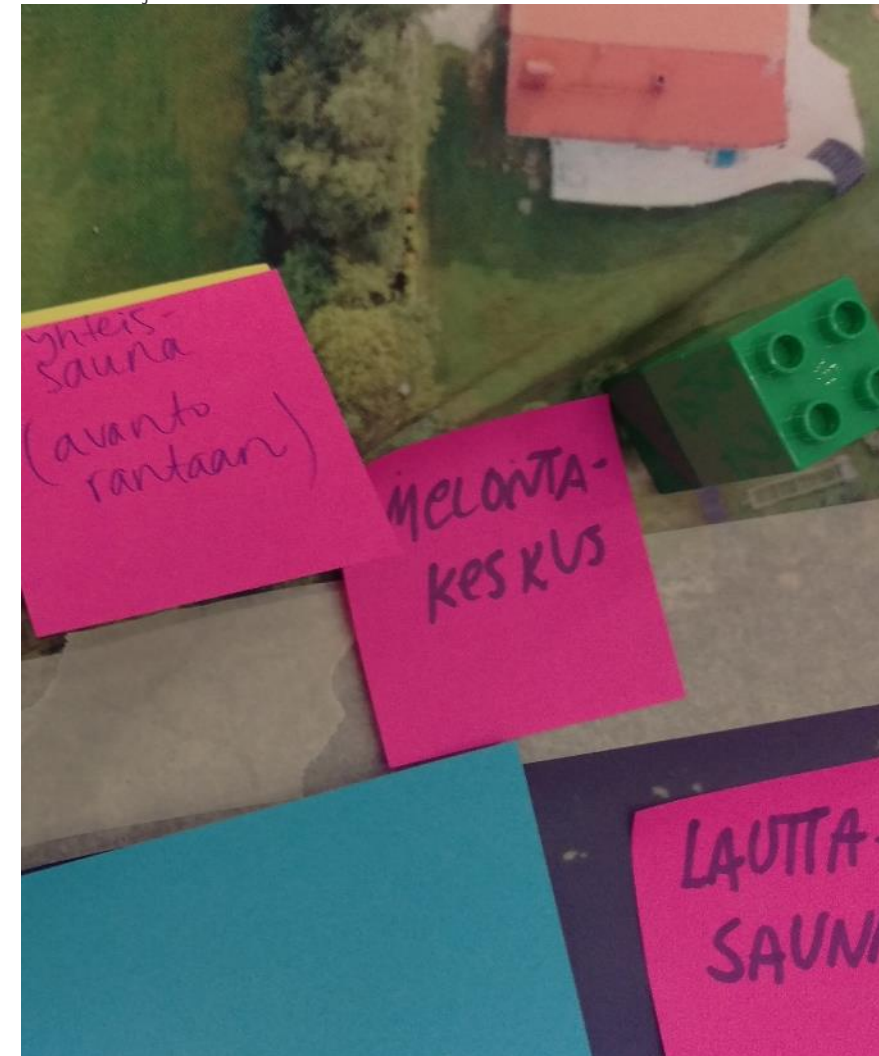

Minun keskustani -tilaisuuden I. Tori-ryhmän suunnitelma

Kasvillisuus talojen päädyissä toisi kuntalaisten mielestä lisää viihtyisää yleisilmettä

Toimintaa joen rantaan

2. Torin sijainti ja toiminnot

Torin sijainti

lin nykyistä toria ei yleisesti pidetty kovinkaan suosittuna ja viihtyisänä kohtaamispaikkana. Kuntalaiset kokivat, että torilla ei ole tapahtumia, jotka houkuttelisivat väkeä sinne. He esimerkiksi kuvailivat, että nykyisellä torilla käy ”vain Viskaalin auto silloin tällöin”.

Torin **nykyistä sijaintia** pidettiin kuitenkin **suhteellisen onnistuneena**, sillä torin siirtoa täysin toisaalle ehdotettiin varsin vähän. Tärkeänä torin toimintaedellytyksenä pidettiin juuri sen **keskeistä sijaintia** ja sen toivottiin olevan myös helposti havaittavissa ohikulkijoille. Useat torin sijaintiin liittyvät kehittämissuunnitelmat koskivat juuri sen **laajentamista** esimerkiksi purkamalla torin takana oleva vanha liikerakennus. Muut kuntalaisten suosimat laajentamissuunnitelmat olivat nykyinen SEO huoltamo-SPR:n talo tai S-marketin parkkipaikka.

Kun torin siirtämistä ehdotettiin, yksimielinen mielipide oli, että sen tulisi olla **joen rannalla** nykyisen kunnantalon, kirjaston ja seurakuntatalon läheisyydessä tai niiden paikalla. Tätä siirtoa perusteltiin pääasiassa sillä, että joki on todella tärkeä tekijä lin kunnan identiteetissä **”li, siellä on se joki.”** Näiden ehdotusten yhteydessä saatettiin kuitenkin pohtia, että joen rannassa sijaitsevat paikat voivat itse asiassa olla hieman syrjässä tai ahtaita torille. Minun keskustani –tilaisuudessa toinen toria käsitellyt ryhmä rakensikin eräänlaisen kompromissin sijaintiin liittyen. Heidän ehdotuksensa ympärivuotinen päätori sijaitsi nykyisellä paikallaan ja ns. kesätori olisi nykyisen kunnantalon tilalla.

lin nykyinen tori (kuva google maps)

Mitä torilla on 2040?

Torin toimintoja ja käyttötarkoitusta pohdittiin useissa eri projektin vaiheissa esimerkiksi ryhmähaastatteluissa (tunnelmakartat), karttakyselyissä ja Minun keskustani -tilaisuudessa. Kaikissa vaiheissa toistuivat samat teemat ikäryhmästä riippumatta. Torille haluttiin

- **Tekemistä ja toimintaa eri ikäisille kuntalaisille** esim. erilaisia ulkoilmatapahtumia, konsertteja, viikoittainen myyntipäivä
- **Tunnelmallisia myyntipaikkoja tai -kojuja**
- **Vihreyttä** - puita, pensaita, istutuksia – jopa puistoa torin yhteyteen
- **Reilusti penkkejä** rentoon oleskeluun
- **Katseenvangitsijaa** - esimerkiksi taidetta tai suihkulähdettä
- **Esiintymislava**
- **Runsaasti tunnelmallisia ruokapaikkoja tai kahviloita torin ympärille**

Kuntalaiset kiinnittivät huomiota myös torin kunnolliseen ja tunnelmalliseen valaistukseen. Ehdotuksissa nousivat esille myös mm. lasten leikkipaikka, vessojen tarve ja paikallisten tuotteiden matkailumyymälä.

Valmis torin tunnelmakartta nuorten ryhmähaastattelusta

Minun keskustani -tilaisuudessa ideoitiin rohkeita torialueratkaisuja, 1. Tori-ryhmän näkemys torista

3. Harrastukset, liikunta ja vapaa-aika

Rantabulevardi

Yksi vahvimmin esille nousseista kehityskohteista yleiseen viihtyvyyteen ja harrastamiseen liittyen oli **lin joen ranta**. Kuntalaisten (ikäryhmästä riippumatta) mielestä olisi erittäin tärkeää saada se **parempaan yhteiseen käyttöön**. Konkreettisenä ehdotuksena esille tuli, niin haastatteluissa kuin Minun keskustani – tilaisuudessa, ns. rantabulevardi.

Rantabulevardin ideana olisi toimia **maisemallisena ulkoilureittinä**, jonka varrella voisi olla **erilaisia toimintoja** esimerkiksi ulkokuntosali, uimarannat ihmisille ja koirille, sauna, vierassatama, melontakeskus, ravintola/kahvila sekä muita harrastus- ja virkistysmahdollisuuksia ja palveluita. Kuntalaisten mielestä bulevardi voisi kulkea rantaa pitkin Wanhasta Haminasta jopa Alarantaan asti.

Minun keskustani –tilaisuudessa toinen teeman puitteissa toiminut ryhmä toi esille mielenkiintoisen lisämausteen rantabulevardiin. He nimesivät sen historialliseksi poluksi, jossa painottui lin historian hyödyntäminen niin toiminoissa kuin palveluiden tarjonnassa. Polun tavoite oli kuitenkin täysin sama kuin muissakin ehdotuksissa.

Yksityiskohta Minun keskustani –tilaisuuden I. Harrastukset ja liikunta –ryhmän suunnitelmasta

Historiallisen polun hahmotelmaa Minun keskustani -tilaisuudessa, 2. Harrastukset ja liikunta - ryhmän näkemys

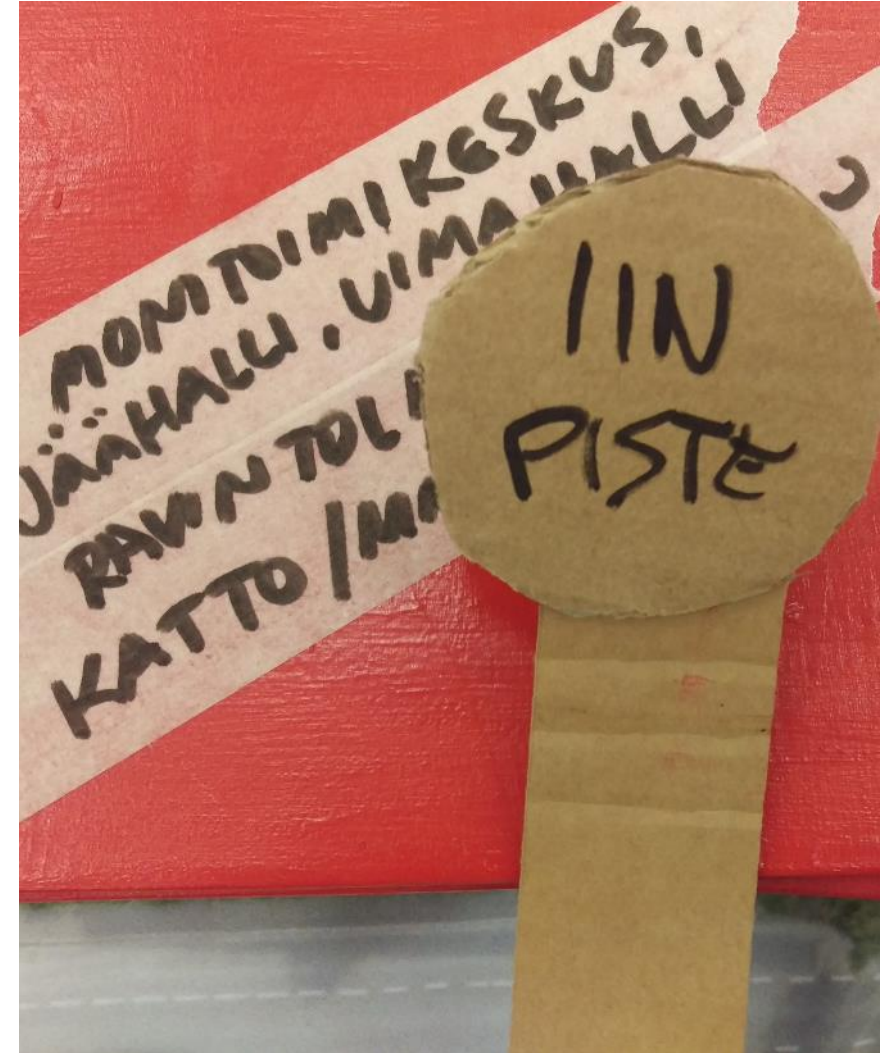
Harrastusmahdollisuuksista

Kuntalaiset olivat vahvasti sitä mieltä, että kuntaan tarvittaisiin lisää ja parempia liikunnan harrastusmahdollisuuksia - myös lapset huomioiden - esimerkiksi monitoimi-/liikuntahalli, jäähalli, uimahalli, lenkkipolku, hiihtolatuja, luonto-/vaellusreitit. Näiden lisäksi projektin aikana kävi selväksi, että kuntalaiset tarvitsevat myös:

- Parempia tiloja nuorisolle ja lapsille
- Uusia tiloja muulle harrastus-/järjestötoiminnalle
- Toimintakeskus ikäihmisille
- Julkiset palvelut mahdollisuuksien mukaan yhden ja saman katon alle

Rakennukset voisivat vielä mielellään olla mahdollisuuksien mukaan yhdessä rakennuksessa eli monitoimirakennuksessa.

Huom. Minun keskustani -tilaisuudessa syntyi kahdenlaisia ehdotuksia. Osassa rakennettaisiin erilaisia monitoimirakennuksia (liikuntaharrastuksille oma ja järjestö-/kulttuuriharrastuksille ja -viihdykkeille omansa) ja toisissa puolestaan omat erilliset rakennuksensa kaikille.

Kolme erilaista hallia ehdotettiin sijoitettavaksi urheilukentän taakse, 1. Harrastukset ja liikunta -ryhmä

lin piste-nimistä hallia ehdotettiin Valtarin koulun paikalle, 2. Harrastukset ja liikunta -ryhmä

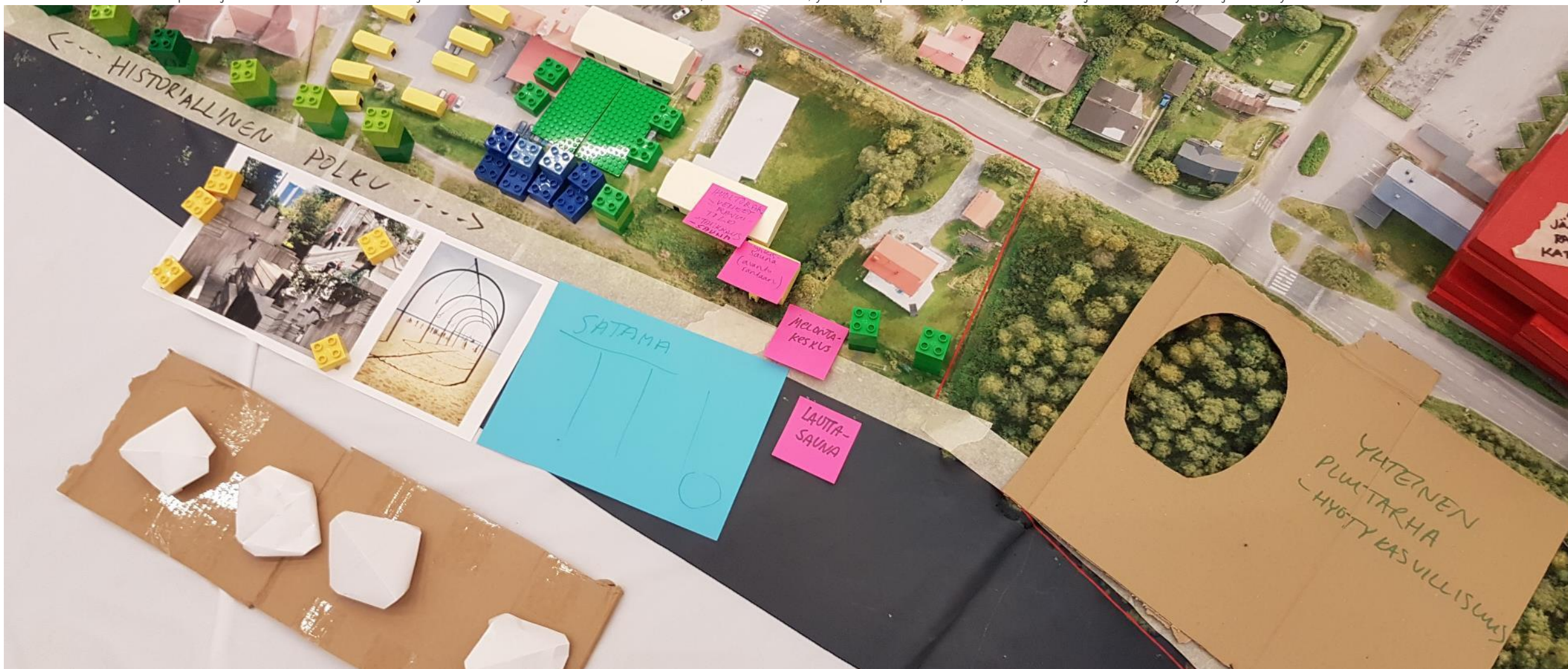
Lapsille toivottiin seikkailupuistoa tai vastaavaa toimintakeskusta

Koirat ja koiraihmisetkin huomioitiin ideoinnissa

Kuntalaiset ideoivat vapaa-ajanviettomahdollisuuksia joen rantaan - mm. melontakeskusta, lauttaisaunaa, yhteistä puutarhaa, 2. Harrastukset ja liikunta -ryhmä ja Tori-ryhmä

Joen ranta oli suosittu ideoiden toteutuspaikka

Kulttuuriakaan ei uuden suunnittelussa unohdettu

4. Liikennejärjestelyt

Ongelmakohdat ja parannusehdotukset

Liikennejärjestelyitä lähestyttiin luontevasti **nykyisten ongelmien kautta**. Kuntalaiset kokivat liikennejärjestelyt keskustan alueelle yleisesti puutteellisiksi ja vaaratilanteita aiheuttaviksi. He toivat runsaasti esille myös kevyen liikenteen ongelmia, jotka heidän mielestään näkyivät varsinkin pyöräteiden kohdalla – niitä on liian vähän tällä hetkellä.

Kuntalaiset kertoivat siis useista ongelmakohdista ja vaaran paikoista nykyisen keskustan alueella, jotka heidän mielestään pitäisi korjata uuden asemakaavan suunnittelussa. Näistä tärkeimmät olivat seuraavat:

- Torin alueen liikenne
- Koulualueiden liikennejärjestelyt
- Kevyen liikenteen väylien puute
- Parkkeerauksen haasteellisuus ja epäselvyys

Kuntalaisten ehdotukset Minun keskustani –tilaisuudessa keskittyivät ratkomaan juuri näitä yllä mainittuja kohtia. Ehdotuksissa kiinnitettiin myös huomiota paremmin järjestettyyn julkiseen liikenteeseen ja esimerkiksi sen pysähdyspaikkoihin. Tämän lisäksi kuntalaiset olivat sitä mieltä, että lin keskustassa pitäisi olla enemmän opasteita sekä kevyelle liikenteelle että puistoalueille.

1. Liikennejärjestelyt-ryhmän näkemystä uudesta kevyen liikenteen väylästä

Liikenteen ongelmakohtia ja parannusehdotuksia

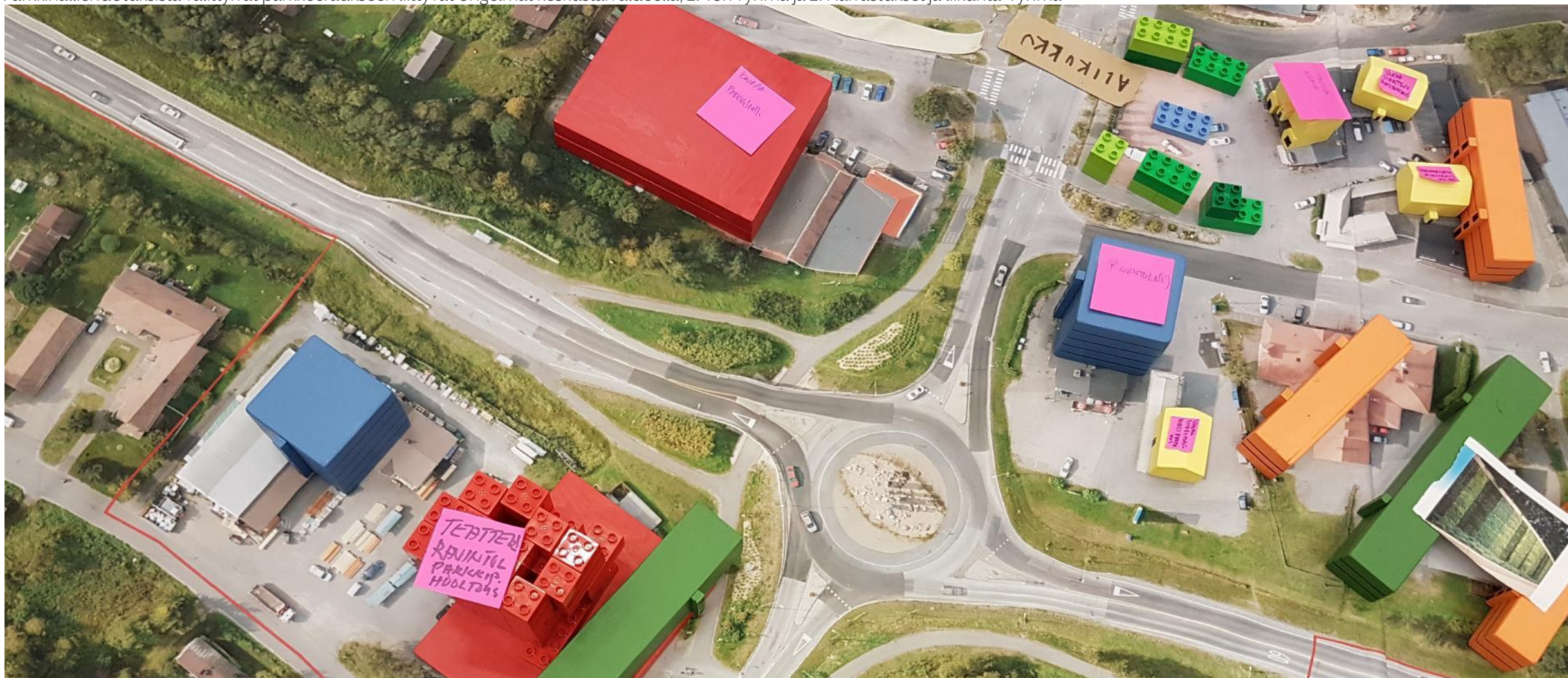
Punainen – autoliikenteen ongelmakohdat

Keltainen – kevyen liikenteen ongelmakohdat

Vihreä – puistoyhteydet (ehdotuksia)

Sininen – bussiyhteydet (ehdotuksia)

Parkkihalliehdotuksista välittyivät parkkeeraukseen liittyvät ongelmat keskustan alueella, 2. Tori-ryhmä ja 2. Harrastukset ja liikunta -ryhmä

5. Uudisrakentaminen

Purettavat rakennukset

Asiakasymmärrystutkimuksen pohjatyönä selvitettiin mitä rakennuksia kuntalaiset haluaisivat purettavan ja toisaalta mitä he haluaisivat säilytettävän. Uudisrakentamiseen liittyvää ideointia tehtiin näiden löydösten pohjalta Minun keskustani –tilaisuudessa.

Kuntalaiset toivat yksimielisesti esille kunnan keskustan alueella olevan runsaasti rakennuksia, jotka olivat joko huonokuntoisia tai epämiellyttävän näköisiä. Osa näistä oli tyhjillään olevia. Monien kuntalaisten mielestä myös isot tyhjät näyteikkunat lisäävät karua ilmettä keskustaan. Purettavaksi ehdotettiin eritoten **vanhoja liikerakennuksia liikenneympyrän läheisyydessä**, mutta myös yksittäisiä kauempana olevia kohteitakin. Näitä olivat mm. torin perällä oleva liikerakennus, järjestötalo, entinen Valintatalo, Rautakaupan talo, SPR:n talo ja sen takana oleva talo, Työväentalon viereinen talo, vanha matkahuolto ja vanha poliisilaitos. Näiden lisäksi ehdotettiin, että entinen Nordean taloa purettaisiin. Kuntalaisista osa koki leirintäalueen rakennuksen ongelmalliseksi.

Melkein kaikkia koulurakennuksia ehdotettiin purettavaksi, koska kuntalaiset – erityisesti nuoret – kokivat niissä olevan ongelmia sisäilman laadussa. Koulut olivat kuitenkin hieman ristiriitaa herättäviä kohteita, sillä osa halusi puolestaan suojella niitä. Muita ristiriitaisia tuntemuksia herättäviä rakennuksia (eli rakennuksia, joita osa halusi suojella ja osa purkaa) olivat myös Työväen talo ja Jäppisen huoltoasema. Varsinkin Jäppisen huoltoaseman kohtalo jakoi ihmisiä jyrkästi joko puolesta tai vastaan. Toiset kokivat sen oman aikakautensa ikoniksi - ”Jäppinen on retro”- toiset taas kokivat, että siitä täytyy hankkiutua eroon sen keskeisen sijainnin ja ruman ulkonäön takia.

Valtuustoseminaarissa valtuutetut olivat sitä mieltä, että tyhjien näyteikkunoiden tulisi hävitä kunnan keskustan näkymästä - ”Yksikin tyhjä näyteikkuna on liikaa”. Uuden rakentamisessa kannattaakin heidän mukaansa panostaa rakennusten ja tilojen monikäyttöisyyteen.

Asuinrakentaminen

Koska lin kunnan tavoitteena on kasvattaa väkilukuaan tasaisesti, Minun keskustani –tilaisuudessa uudisrakentamisen ryhmien haluttiin mieltävien ratkaisuja siihen, miten keskustan alueelle asutetaan lisää kuntalaisia. Ryhmät saivat suunnitelmiansa taustatiedoiksi asuinrakentamisen mahdollisia tavoitemääriä esimerkiksi kerrostalojen suhteen.

Ryhmissä lähdettiin hakemaan ratkaisuja asukasmäärän lisäämisen suhteen pääasiassa **kerrostalorakentamisen** kautta. Kerrostaloja sijoitettiin yleisimmin Kirkkotien varrelle, E8-tien varteen sekä Valtarintien ja Seurakujan välisille alueille. Myös rannasta ehdotettiin asuinalueita hammashoitolan eteläpuoleiselle puistoalueelle sekä lukion viereiselle metsikölle. Tosin viime mainittua metsikköä oli osa kuntalaisista ehdottanut suojeltavaksi aiemmissa kyselyissä.

Kuntalaisten suunnitelmissa talokorkeus vaihteli, yleisesti molemmat ryhmät rakensivat korkeampia kuin 2-kerroksisia taloja. Tässä on kuitenkin pakko mainita, että 2. Uudisrakentaminen-ryhmän suunnitelmia ohjasi selvästi ulkopuolisen asiantuntijan alkuvaiheessa antama kommentti, jonka mukaan kunnassa on sovittu, että yli 4-kerroksisia taloja ei rakenneta. Heidän suunnitelmansa erosikin selvästi tilaisuuden 1. Uudisrakentaminen-ryhmän suunnitelmasta, joka oli huomattavasti rohkeampi talokorkeuksissa – monet talot olivat jopa 10 kerroksisia.

Kuntalaisten ylivoimaisesti suosituimmaksi ulkovalaistusmateriaaliksi osoittautui **puu** ja sitä ehdotettiin melkein yksinomaan rakennusmateriaaliksi. Huomionarvoista on, että kerrostalojen ei haluttu näyttävän liian tavanomaisilta tai arkisilta, sillä esimerkiksi niiden päätyseiniin ideoitiiin taidetta tai kasvillisuutta.

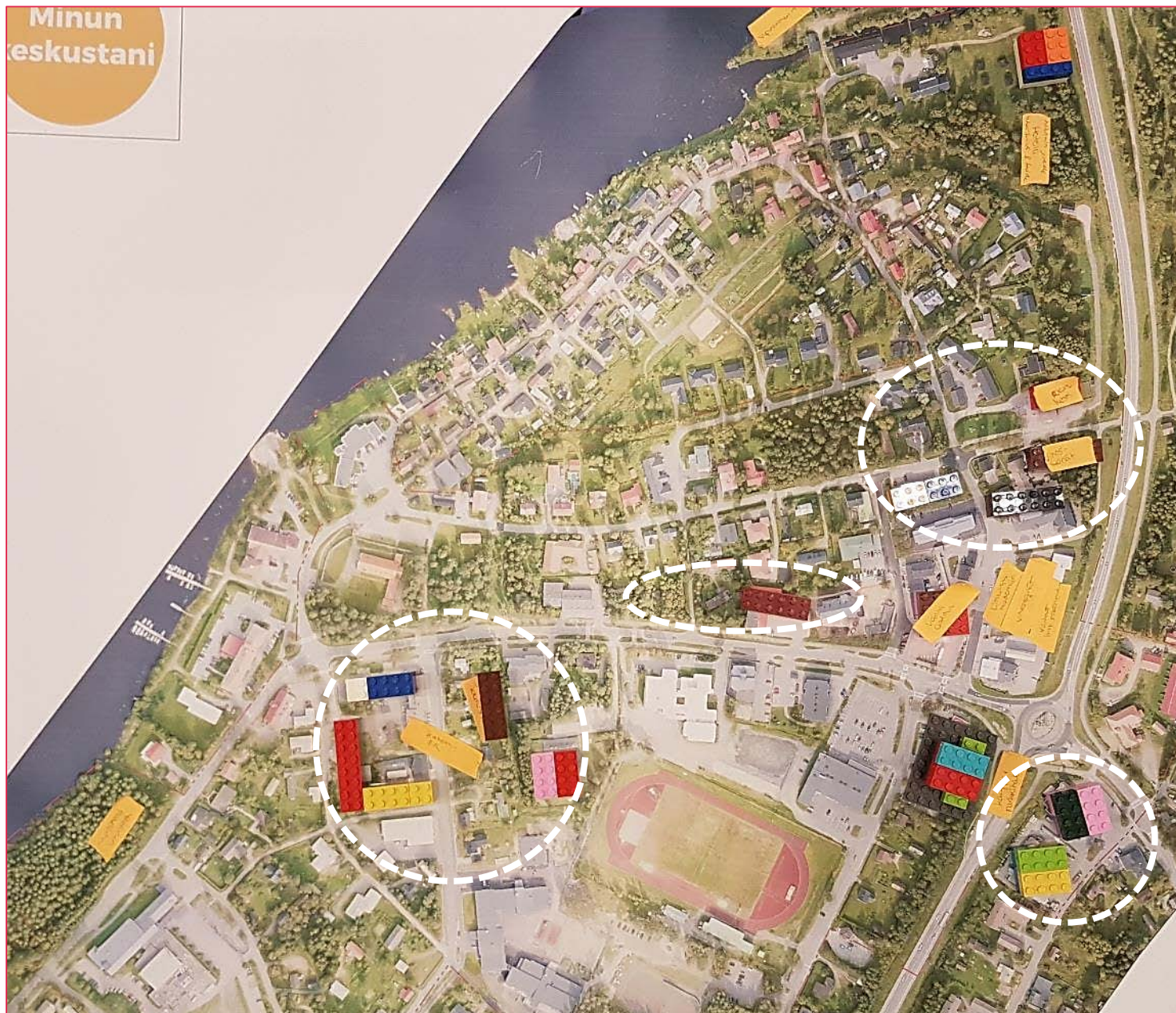
Kuntalaiset saivat heittää vilttejäkin ideoita Minun keskustani –tilaisuudessa, jossa ylätason teemana oli ”Rohkeat Ratkaisut”. Kunnianhimoisimmat rakentamisen ideat olivat todella korkeita tornitaloja E8-tien varteen ja visioita veden päällekin rakennettavista taloista. Yleensä ottaen uudisrakentamisen pitäisi kuntalaisten mielestä **olla jopa jotain repäisevää, joka erottaa lin keskustan massasta ja jää ohikulkijankin mieleen – nimenomaan positiivisella tavalla.**

Kerrostaloja sommiteltiin keskustan alueelle

Keskustan kerrostalorakentaminen sijoitettiin pääasiassa Kirkko- ja E8-teiden varsille, 2. Uudisrakentaminen-ryhmä

Kerrostalo- rakentamiselle tyypillisesti ehdotetut sijainnit

Huom. ns. kortteli 23:lle ehdotettiin rakennettavan vapaa-ajan toimintakeskuksia, ei asuinkerrostaloja.

Palvelut ja muu rakentaminen

Kuntalaisten viesti palveluiden osalta oli selkeä: palveluiden sijaintia pitäisi **tiivistää**. Saaduissa kommentteissa koettiin, että palvelut ovat tällä hetkellä kunnassa liian hajallaan, joten niitä pitäisi keskittää. Keskittäminen myös vähentäisi turhia lyhyitä ajomatkoja keskustassa asioitaessa.

Kauppa- ja erikoisliikepalveluihin ei tiedonkeruussa saatu suurempia ehdotuksia: palveluiden ideointi ja sijoittelu keskustaan **keskittyi lähinnä matkailu- ja vapaa-ajan palveluihin** kuten hotelliin, kulttuurikeskuksiin, venesatamapalveluihin, toiminta- tai seikkailupuistoon, liikuntakeskuksiin ja monitoimihalleihin. Hotelli tuli esille ideana varsinkin Minun keskustani -tilaisuuden ryhmässä. Sille koettiin olevan liiketoimintapotentiaalia, kunhan hotellin konsepti olisi tarpeeksi muista erottuva.

li-tornit huomattaisiin varmasti

6. Perinteet ja historia

Historia, Wanha Hamina ja Jäppinen

Projektissa mukana olleiden kuntalaisten keskuudessa oli hyvin selkeästi havaittavissa, että lin kunnan historia on heille erittäin tärkeä asia ja hyvin olennainen osa kunnan identiteettiä – ”Me ollaan vanhempi kuin Oulu!”. Tästä syystä sitä pitäisikin tuoda paremmin esille niin keskustassa kuin yleisesti markkinoinnissakin. Yksi esimerkki historian korostamisesta keskustassa oli Minun keskustani –tilaisuuden 2. Uudisrakentaminen-ryhmän idea rakentaa vanha lin asema uudelleen keskelle toria.

Projektin aikana tuli selville, että kuntalaisia huolettaa Wanhan Haminan kunto sekä se, että kyseisen alueen koetaan tällä hetkellä olevan ”piilossa”. Aluetta kannattaisikin kuntalaisten mielestä tuoda paremmin esille. Konkreettisenä esimerkkinä tästä voisi olla Wanha Hamina –tyyliset myyntikojut jollain näkyvällä paikalla.

Tuoreempaa historiaa edustaa hyvin keskeisellä ja näkyvällä paikalla sijaitseva Jäppinen, eli SEO-huoltoasema, jonka monet kuntalaisista kokevat olevan hyvin tärkeä kohtaamispaikka. Heidän mielestään Jäppisen omalaatuisuutta ja retro-henkeä pitäisi vaalia ja korostaa ilman, että siitä remontoitaisiin liian nykyaikainen. Yksi kuntalainen kommentoikin hyvin, että Jäppisestä pitäisi tehdä lin oma ”Tankki täyteen – huoltoasema”, joka olisi tuon ajanmukaisesti sisustettu ja viimeistelty.

Wanha Hamina (kuva lin kunnan kuvagalleria)

Jäppinen jakaa mielipiteet – mutta on kiistatta osalle kuntalaisia tärkeä kohtaamispaikka ja jopa ikoninen lin tunnusmerkki (kuva google maps)

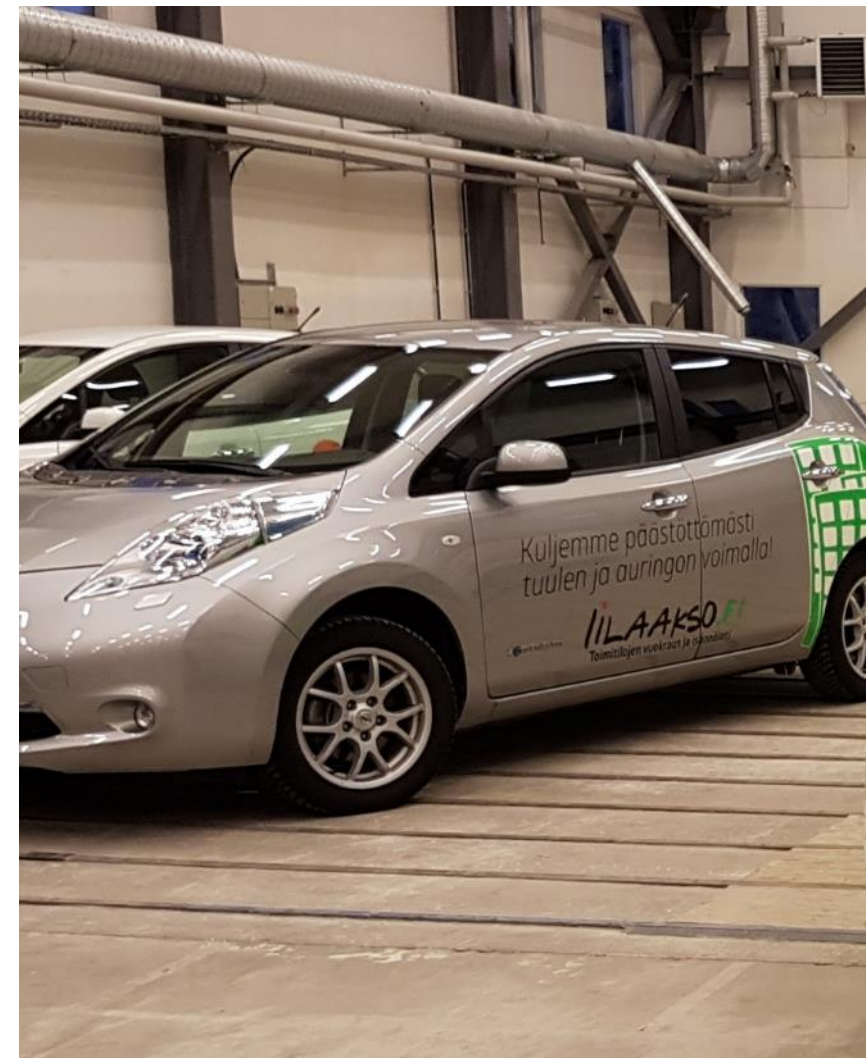

7. Vähähiilisisyys

Vähähiilisyys jäänyt vähälle huomiolle?

Yleisesti ottaen kuntalaiset kertoivat haastatteluissa, että vähähiilisyys on hyvä keihäänkärki kunnan brändissä. Valitettavasti se ei kuitenkaan näy eikä toteudu kuntalaisten arjessa tarpeeksi – ”Kunnan sähköautot eivät yksistään riitä”. Yksi esimerkki vähähiilisyys-arvon toteutumattomuudesta on palveluiden tämänhetkinen sijoittautuminen kunnassa. Ne ovat hajanaisesti kunnan alueella, joten kuntalaiset joutuvat kulkemaan autolla pieniäkin matkoja. Jos palvelut **olisivat puolestaan keskitetympin keskustassa**, ei olisi tarvetta tällaiselle turhalle autoilulle. Kuntalaiset mainitsivat, että **varsinkin terveyspalvelut ovat tällä hetkellä kaukana**. Tästä syystä monissa keskusteluissa nousikin esille ns. ”sukkulabussin” tarve, joka liikkuisi kunnan keskustasta terveyskeskukseen.

Muita **käytännön tekoja** palveluiden keskittämisen lisäksi kaivattiin myös. Kuntalaiset ehdottivat, että vähähiilisyys voisi näkyä esimerkiksi arkkitehtuurissa **puurakentamisen** suosimisena ja lisäämällä kunnan yleisilmeeseen **kasveja ja puita**. Vähähiilisyysteeman yhteydessä nousi merkittävästi esille myös se, **että kuntalaiset kokivat kevyen liikenteen väylien (erityisesti koulumatkat) parantamisen ja lisäämisen liittyvän erittäin vahvasti vähähiilisyteen** – tämä olisi yksi tärkeä käytännön teko kunnalta. Useat kuntalaiset pyysivät myös parempia kierrätysmahdollisuuksia, kunnan sisäisen joukkoliikenteen ja varsinkin Ouluun suuntautuvien bussilinjojen (työmatkat) kehittämistä.

Kuntalaiset toivovat, että vähähiilisyden teema näkyisi kunnassa muutoinkin kuin kunnan sähköautoista

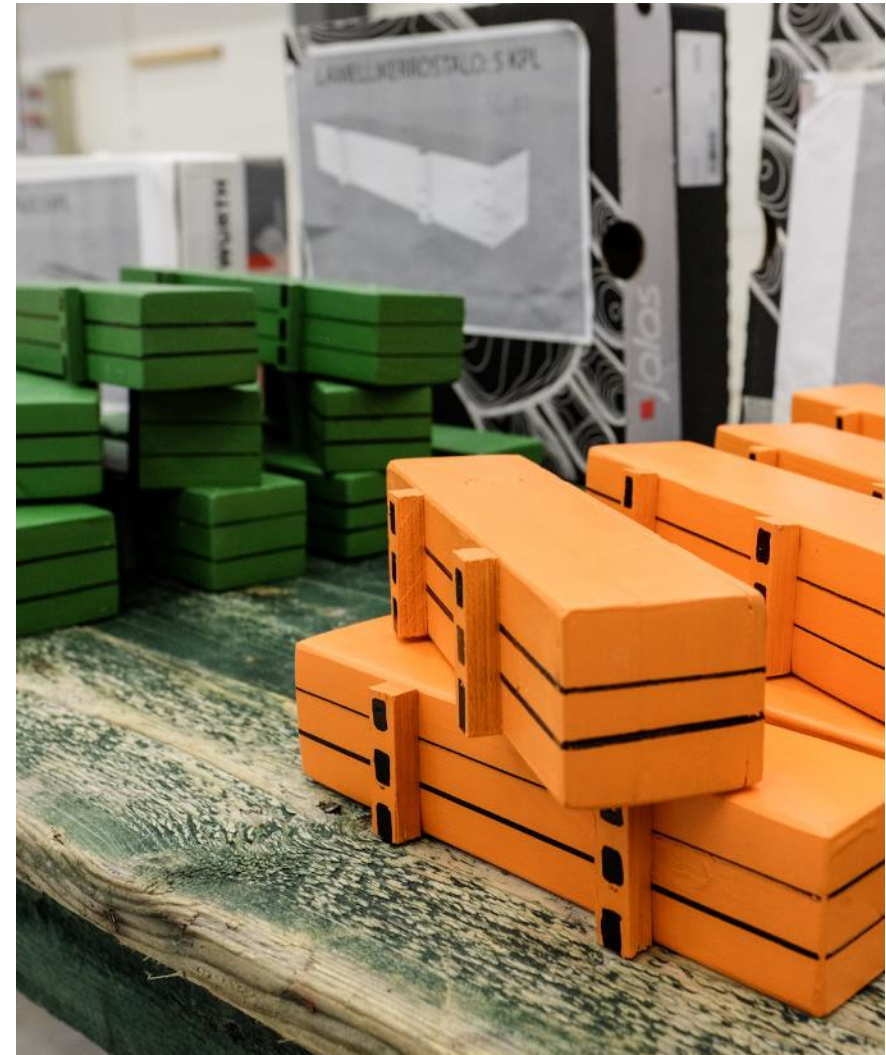
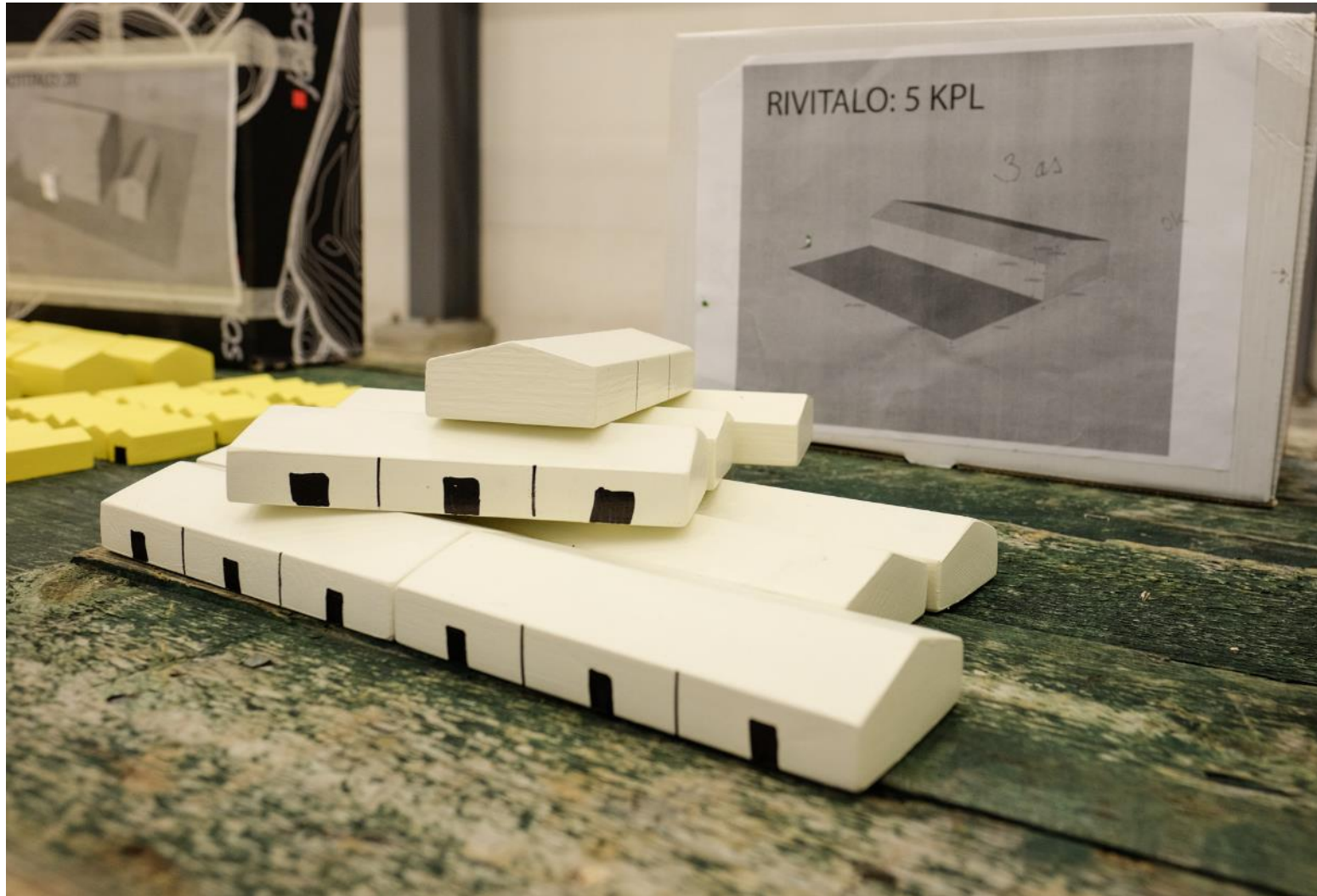
LIITE 1: Minun keskustani -tilaisuus 4.2.2017 *- kuvakooste*

Aamupäivä

4

*teemaa
ja
ryhmää*

Tiivistä ideointia ja
konkreettista suunnittelua
pienryhmissä

tori

harrastukset

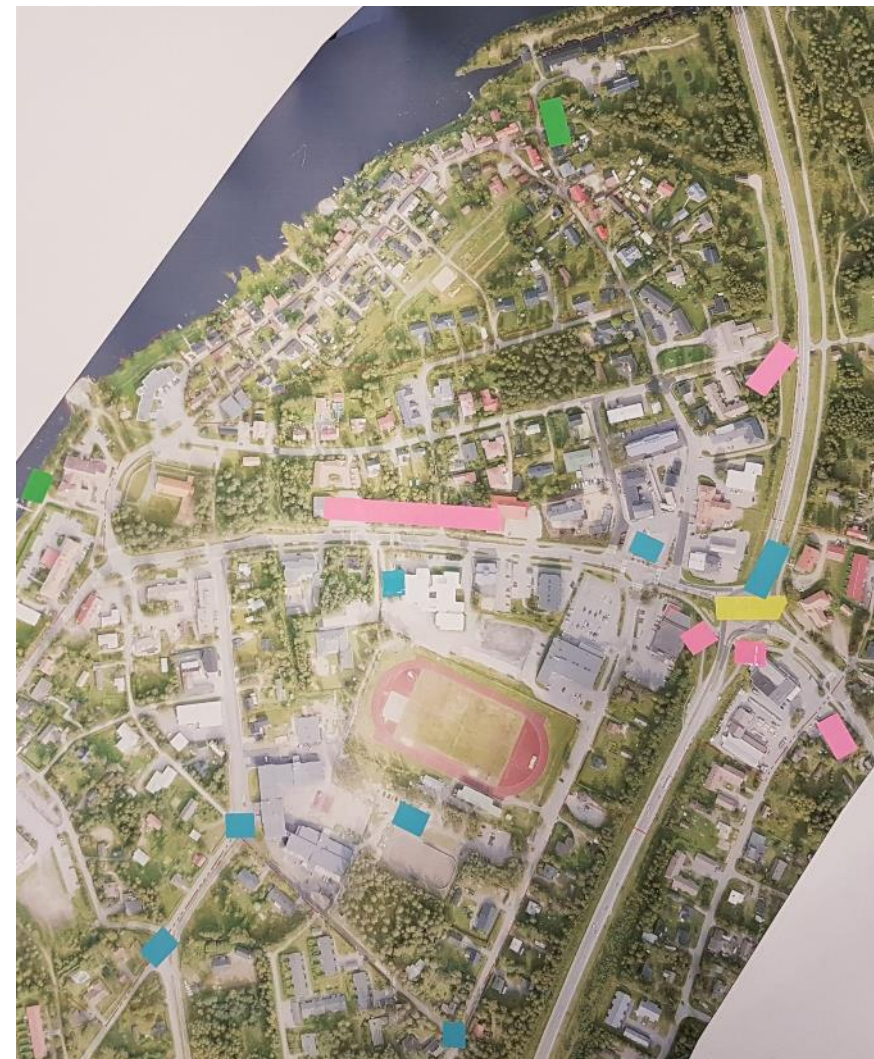

liikennejärjestelyt

uudisrakentaminen

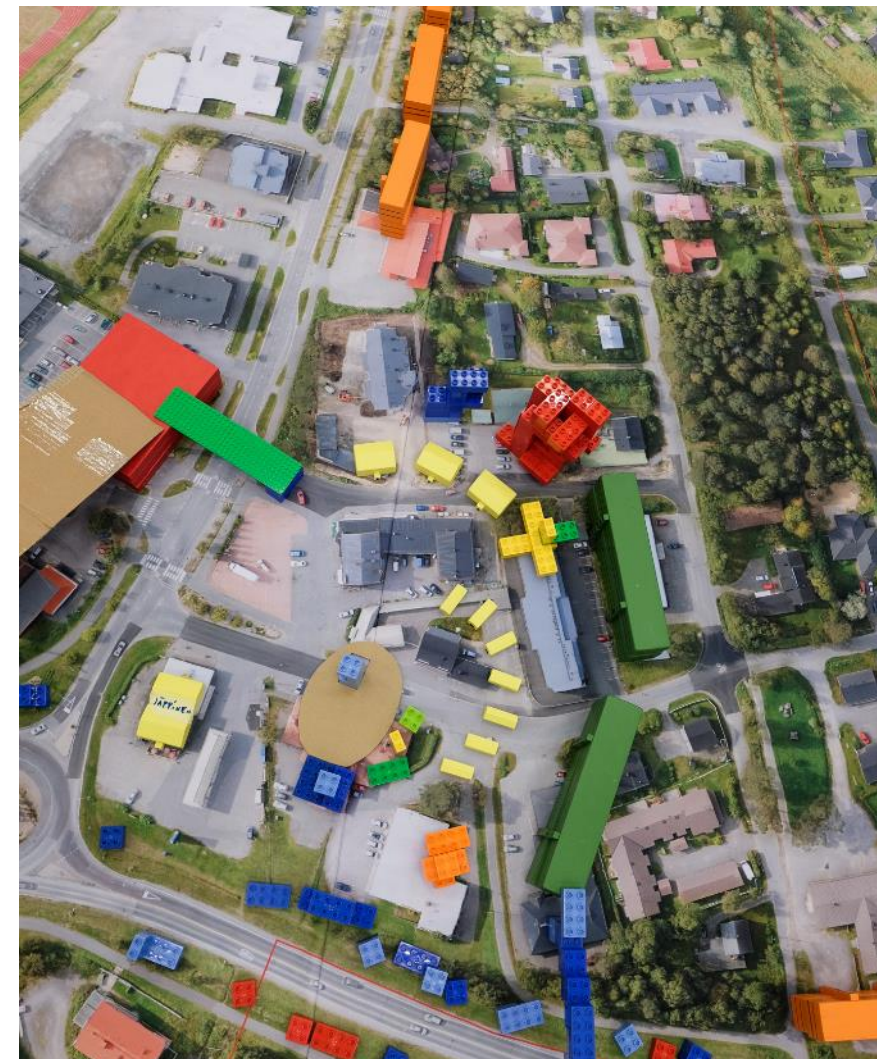

PALO

PAAKKI-PUKAT

SEIKKAILU-PUISTO

PAAKKI-ALUEEN LUKU-PUISTO

Iltapäivä

4

teemaa ja ryhmää

Tiivistä ideointia ja
konkreettista suunnittelua
pienryhmissä

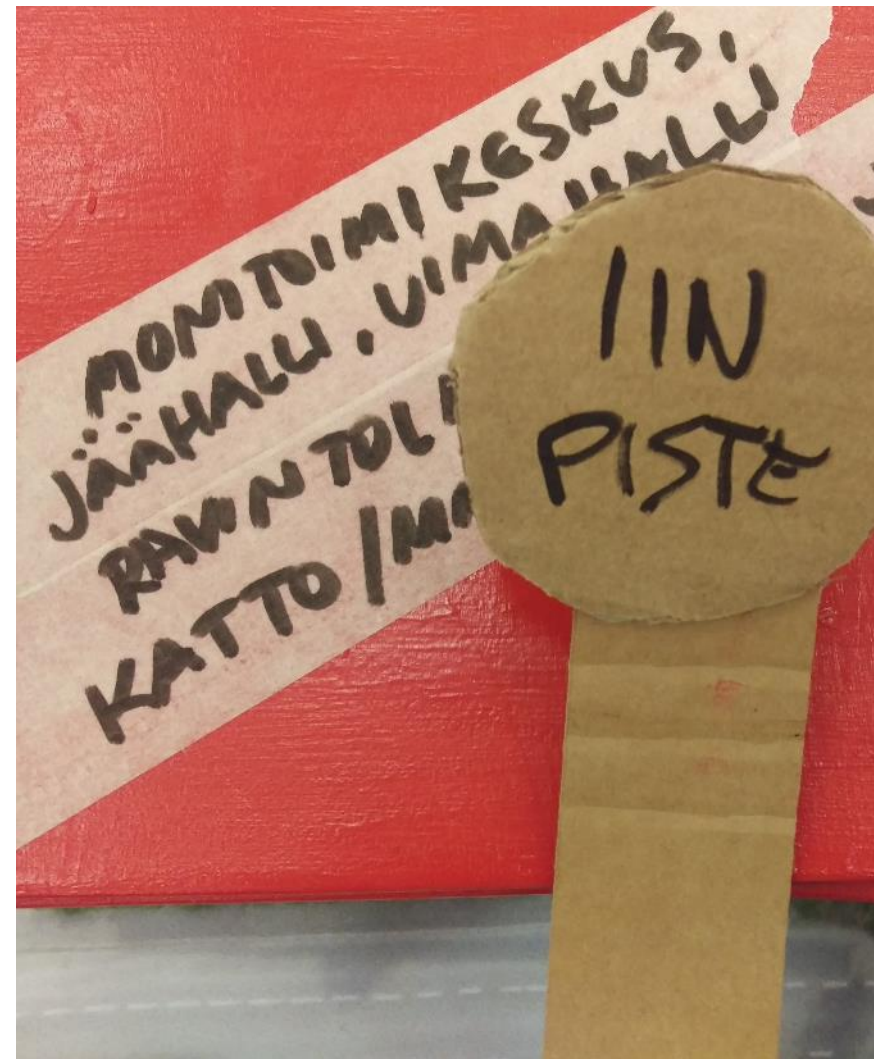

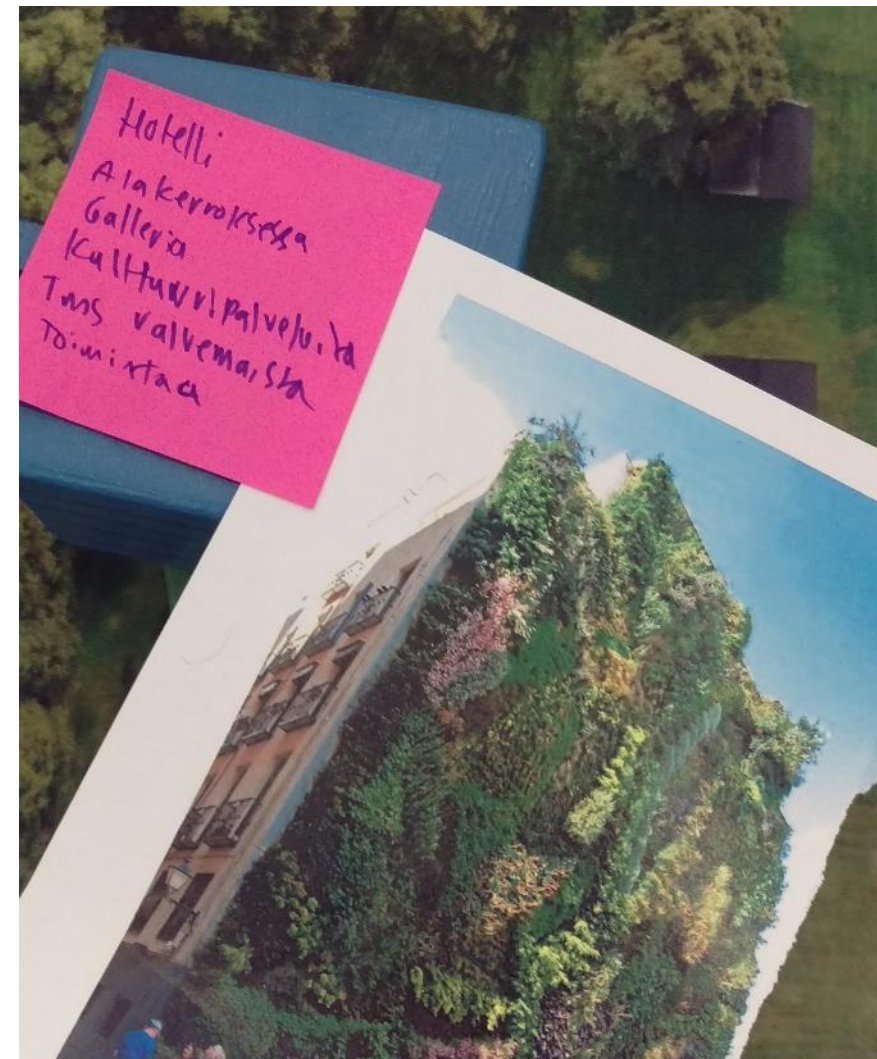

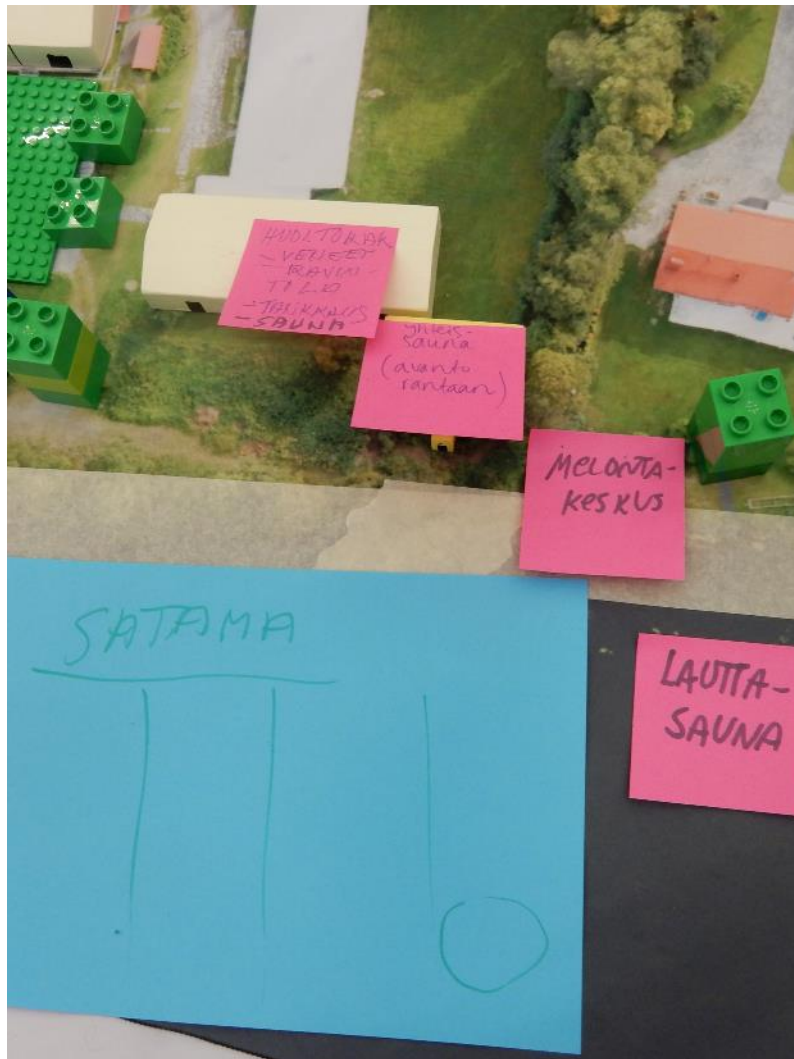

PALO

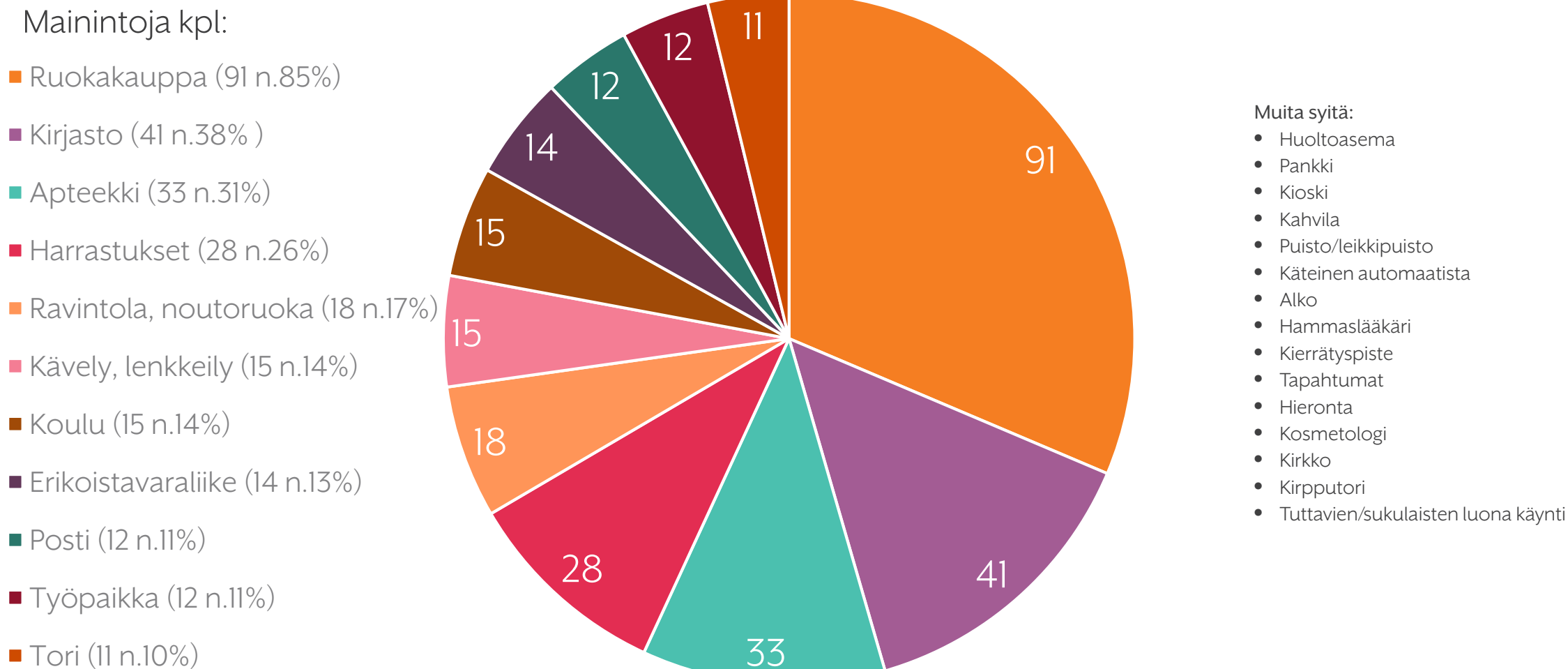

LIITE 2:Yhteenvedo Osallistuva li - kysymyksistä

– vastauksia liittyen lin kunnan keskustan kehittämiseen

*1. Kierros kysymyksiä:
"Miksi Iin keskustassa käydään?"*

Miksi lin keskustassa käydään? (n=107)

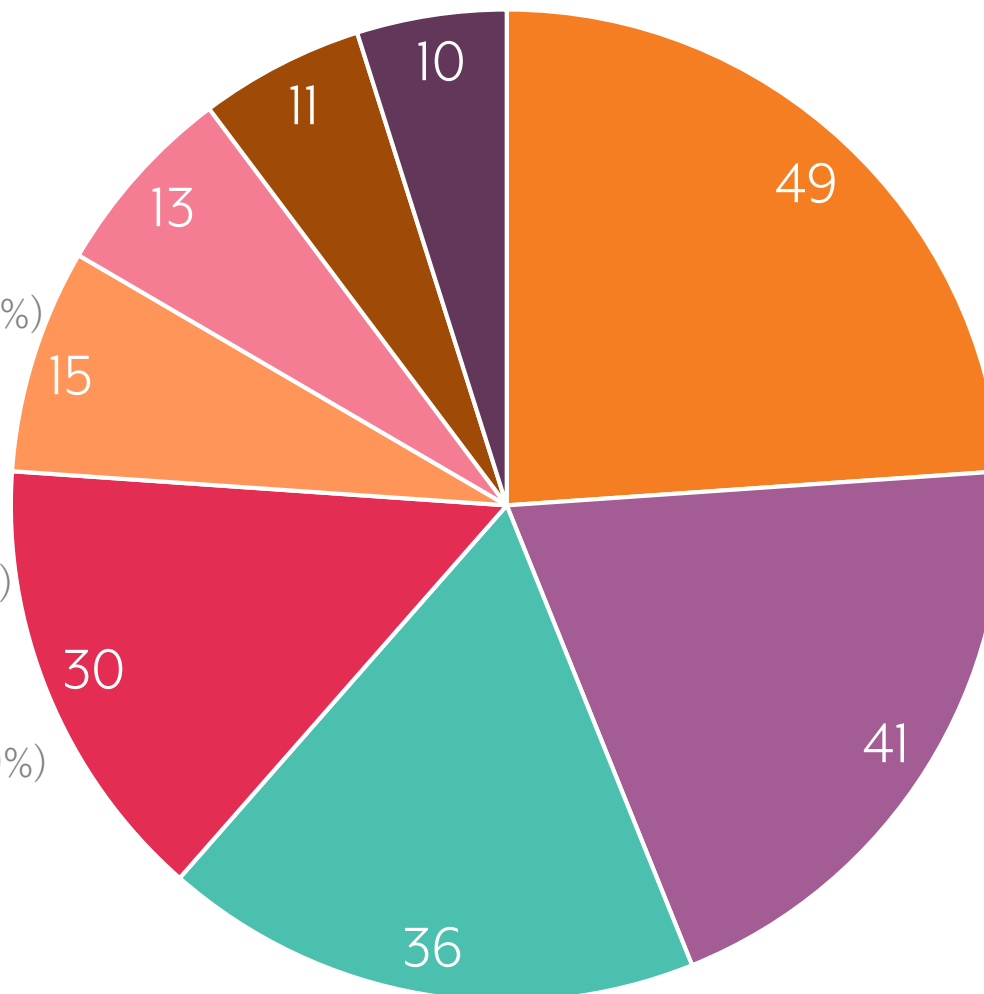

Miksi käydään muualla? (n=107)

Mainintoja kpl:

- Erikoistavaraliike (49 n.46%)*
- Ruokakauppa (41 n.38%)
- Vaate- ja kenkäkauppa (36 n.34%)
- Harrastukset (30 n.28%)
- Elokuvat (15 n.14%)
- Ravintola, noutoruoka (13 n.12%)
- Kärkkäinen (11 n.10%)
- Muu viihde ja vapaa-aika (10 n.9%)

* urheilu-, elektroniikka-, rauta-, kangas-, optikko, kosmetiikka- ja sisustusliike.

Muita syitä:

- Kulttuurimenot (teatteri, museo)
- Koulutus, kurssit
- Huoltoasema
- Pankki
- Tapahtumat
- Yksityiset terveystalot
- Kierrätyspiste
- Työpaikka
- Kampaaja/parturi
- Kosmetologi
- Kirpputori
- OYS

Muualta haetaan laajempaa ja parempaa valikoimaa sekä palveluiden että tuotteiden osalta – halutaan enemmän valinnanvaraa. Edullinen hinta myös merkittävä tekijä.

*2. Kierros kysymyksiä:
"Mitä tehdään lauantaisin?"*

Mitä tehdään lauantaisin? (n=33)

Vastaukset oli huomattavan yhdensuuntaisia. Melkein kaikki (31/33) vastaajat kertoivat viettävänsä aikaa lauantaisin

joko

- kotona perheen ja/ystävien kanssa oleillen/kotiaskareiden parissa

ja/tai

- ulkoillen luonnossa (esim. hiihto, lenkkeily, kävely, luistelu, vesillä, pyöräily) lähiympäristössä tai vähän kauempana

ja/tai

- eri tavalla harrastaen (varsinkin liikuntaa, mutta myös kulttuuria) ja viihde

Vapaa sana vapaa-ajanvietto mahdollisuuksista

Suurin osa vastauksen antaneista oli sitä mieltä, että kuntaan tarvittaisiin **lisää ja parempia liikunnan harrastusmahdollisuuksia** - myös lapset huomioiden - esim. monitoimi-/liikuntahalli, uimahalli, lenkkipolku, hiihtolatuja, luonto-/vaellusreittejä.

Tämä lisäksi tuli muutama kommentti, joissa toivottiin

- yleisesti ympäröivää luontoa siistimmäksi
- jokea pitäisi hyödyntää paremmin (matkailu)
- lisää erilaisia tapahtumia/tempauksia

*”Toivoisin lisää liikuntamahdollisuuksia varsinkin lapsille. Kuten jotain kiipeily-
temppuilupaiikkoja. Seurakunnan leikkipuisto on hyvä pienille lapsille, mutta
koululaisten liikuntapaikkoja kaipaisin. Iihin tarvitaan liikuntahalli, jotta
saadaan lapsille lisää harrastusmahdollisuuksia. Nyt lapsia kuljetetaan
Haukiputaalla Heiton jumpissa ym. Nämä ryhmät ovat kuitenkin aivan
täynnä eikä kaikki halukkaat sinne pääse. Kuten loistava tasamaalatuhanke
osoitti, ihmiset liikkuvat kunhan siihen annetaan oikeanlainen mahdollisuus.”*

*”Poistettaisiin lin torin laidalta ne kamalat ihmishahmot jotka 'taiteena' tehty.
ei sovi ollenkaan siihen. Viekää mieluummin vaikka taidepuistoon.
Iihin torimyyjiä.”*

”lissä on hienot ulkoilumahdollisuudet. Toisinaan pohdin, olisiko pyörätiestöä tms. mahdollisuus laajentaa vielä enemmän jokirantaan. Esimerkkinä Haapajärvi jossa on rakennettu n. Kilometrin mittainen rantabulevardi ihan rannan tuntumaan, jossa on mahdollisuus kulkea mm. pyörätuolilla tai lastenvaunuilla. Hyvät maisemat piristävät mieltä kuntoilun ohessa. Uimahalli olisi kaikkien kuntalaisten etu, uimataito tärkeä, vesistöjen äärellä elämme.”

”Ikävää kun koulujen liikuntasali ovat kiinni pitkien lomien aikana jouluna ja kesällä. Jouluna, jos kelit ovat huonot tai kovat pakkaset tai jäätikkökelit ei pääse hiihtämään eikä aina edes hikisesti kävelemään eikä salille, voi vain kotoilla suklaata syöden.”

”Ijokea pitäisi hyödyntää enemmän matkailua ajatellen! Väylät merkitä selvästi kestilästä kylälle ja haminaan vieras-satama/laituri. Kunnantalon tai kestilän rantaan kesäkahvila olisi aika upea! Luulisi nuorissa opiskelijoissa löytyvän intoa kesäkahvilan pitoon kunhan olisi hyvä tila. Kestilän tankkauspiste saatava myös kuntoon! Harva tietää kuinka kaunis joki meillä lissä on joten sitä pitäisi tuoda esiin ja hyödyntää.”

”Voisi myös olla myös säännöllisin ajoin vaihtuvia aktiviteetteja ja ”tempauksia”, esim. pakohuone. Harmi että kaikki ”kiva” on Oulussa, jonne kuitenkin kaikilla perheillä ei ole mahdollisuus/halu mennä syystä tai toisesta.”

*3. Kierros kysymyksiä:
"Mikä on kaunista ja rumaa Tissä?"*

Kaunista lissä (n. 48)

Vastauksissa esille nousivat selkeästi:

- lissä kauneinta on yksimielisesti joki, jokinäkymät ja joen rannan alue – Wanha Hamina, Nättepori, Huilinki, Kirkon alue ja vanhat rakennukset
- Tämän lisäksi lin luonto ja metsiköt sekä vanha pappila ja Vihkosaari koettiin kauniiksi

”Yhdellä sanalla: Joki. li on kauneimmillaan joelta katsottuna. Varsinkin vanha Hamina ja kirkon seutu on joelta päin upea.”

”lissä on mielestäni liian vähän hyödynnetty jokiseutua. Tulisi upea ulkoilureitti Illinsaaren sillalta asemalta päin rantaa pitkin Pappilaan ja siitä vanhan Haminan kautta kunnantalolle. Ravintolalle joen rannassa olisi hieno paikka. Jos Huilinki olisi rannassa, sitä käytettäisiin varmasti enemmän. Jäätelökioski ja terassi kesäisin joenrannassa (nätteporin ranta tai vihkosaari) olisi luultavasti toimiva idea.”

*”Joki- ja suistomaisemat, pitäisi jotenkin avata. Vanha Hamina, voisiko tyylistä ammentaa jotakin ihan kuntakeskukseen asti?...
Huilinki ympäristöineen on kaunis, samoin uusi ihana leikkipuisto sekä rannan kevyenliikenteenväylä.”*

”Joki, vanhat metsät ja männiköt keskustassa, kirjastonranta. Kirjastonranta voisi kehittää oleskelualueeksi myös muille kuin pussikaljanuorille. Puskat, ryteiköt ja roskakasat pois yleisiltä paikoilta...istutuksiin ja ruohonleikkuuseen sekä teidenvarsiin enemmän huomiota kesäisin, rumat mustat lumikasat pois talvisin. Tori olisi kaunis ja mukava paikka, jos se olisi aktiivisempi ja vihreämpi. Ottakaa mallia Ikaalisista, siinä on kaunis vanha kunta, joka on onnistunut mm. maisemasuunnittelussa, istutuksissa ja turistien nappaamisessa myös...”

”Esimerkiksi Kauppilan suvantoa voisi hyödyntää todella paljon. Kauppilantietä pitkin pääsee nykyään kävellen Kulttuuri-Kauppilaan asti, mutta sitten on aita vastassa. Ikiaikainen polku jatkui Kauppilasta eteenpäin törmää pitkin Tikkasenojalle ja siitä Liimatan ohi nykyiselle Urheilutalolle. Talvisin kuljettiin hevosellakin jäätietä pitkin Tikkasenojalta Kauppilanojan suuhun. Nyt, kun menneitten vuosisatojen mahtavat jäättenlähtönäytelmät on menetetty, tilannetta kannattaisi hyödyntää. Törmille nousevat jäät eivät enää estä rantaan rakentamista. Tehdään kävelypolku lähelle vesirajaa, törmän alle. Polun alku voisi olla taidepuistossa Koskiniemellä ja päätepiste Illinsaareen johtavan sillan luona. Utopiaa taitaa olla ajatus, että polku jatkuisi sillan Illinsaaren puoleisesta päästä suvannon pohjoisrantaan pitkin takaisinpäin aina nykyiselle uimarannalle asti?”

Rumaa lissä (n.48)

Vastauksissa esille nousivat selkeästi:

- Yksimielisesti ruminta lissä ovat huonokuntoiset – tyhjillään olevat - rakennukset (Esim. Jäppinen, Valintatalo, sisäilmaongelmat kunnan rakennuksissa)
- Tämän lisäksi myös alueiden yleinen hoitamattomuus ja epäviihtyisyys esim. epäsiistit nurmialueet, risukot, puskat sekä roskat ympäristössä koettiin rumiksi
- Torin ja liikenneympyrän seutu

”lin keskusta on ruma. Valintatalo, Paason sähkön talo, Jäppinen ja Spr-kirppiksen talot ovat kamalia ja joutaisi purkaa. Myös siniset kerrostalot voisi maalata. lin keskusta antaa ohikulkijoille huonon/väärän kuvan listä ja sen kauneudesta.”

*”Yleinen hoitamattomuus. Lisäksi toria ympäröivät rakennukset ovat ankeita; 2-kerroksinen tiilitalo jossa apteekki, pizzeria, pubi jne...
huoltoasema, osuuspankin talo jne...”*

”Pohjoisemman liikenneympyrän taideteos, kuntakeskuksessa on varsin rumia rakennuksia (tyhjillään) ja maisema on enemmänkin asfalttia pursuava - ei luo mielikuvaa vihreästä kunnasta. Ohiajavalle li ei näyttäydy houkuttelevana, nelostien varsi on ankea. Autokeidas jättimäisine parkkipaikkoineen, teollisuushalleja, kauniit ja kiehtovat kohteet eivät ole hyvin näkyvillä (paitsi hetken silloilta)”

”Yleisvaikutelma kun tullaan Haminan liikenneympyrästä kuntakeskukseen, niin vaikutelma on elähtänyt, vaisu ja mitänsanomaton. Kukkaistutukset, viheralueet ja yleisilmeen siistiminen tekisi houkuttelevamman ja saattaisi pysäyttää enemmänkin ohikulkijoita.”

”Vanhat rapistuvat liikerakennukset: Valintatalo, Jäppisen baari, torin laidalla oleva grilli/pitseria, kirpputorin talo. Tori on ankea ja autio, epäviihtyisä.”

”Rumaa ovat jotkut eri puolella litä olevat röttelötalot, jotka ovat olleet autioina vuosikausia. Eriytyisen rumaa ovat hangen alta paljastuvat roskakeot. Pari vuotta sitten lihin muuttaneena voin sanoa järkyttyneeni lin roskaisuudesta ja ihmisten tavasta heitellä roskat, tölkit ja pullot aivan miten sattuu. Näin ainakin keskustan tuntumassa.

Koirankakkaroskiksia kaipaisin myös, koska ei ole kovin mukavaa kantaa koirankakkapusseja kilometrikaupalla kotiroskikseen. Siksi varmaan vain harva edes viitsii kerätä lemmikkiensä jätöksiä. Aivan oma lukunsa on sitten melusaaste kun mopot, mönkkärit ja autotkin ajavat kiihdytyskisojaan yökaudet jopa teillä, joissa vain pihoilleaajo on sallittu klo 22 jälkeen. Lisää töyssyjä keskustan alueelle, ainakin Jokisuuntielle ja Puistotielle.”

”Miten lin ankea tilanne korjataan? Otetaan tavoitteeksi energiantuotantonsa lisäksi myös ympäristöltään vihreä li. Pannaan alulle RUNSAASTI vihreyttä tuova istutusprojekti. Haastetaan jokainen yritys siistimään ympäristönsä ja suunnittelemaan se runsain istutuksin viihtyisäksi.

Itsenäisyysjuhlassa tai uudenvuoden vastaanottajaisissa voitaisiin vuosittain palkita paras yritys ympäristö näyttävällä tunnuksella: komealla laatalla tai vaikka Koiviston Sannan tekemällä veistoksella. Palkinto juhlistaisi yrityksen piha-alueen vuoden ja kiertäisi yrityksestä toiseen. Esimerkin voima on monesti tehokas houkutin. Voisiko tuota kilpailuideoita laajentaa myös asuinkerrostaloihin, omakotipihoistahan yleensä huolehditaan.”

”Monet 70-80-luvun vanhat, remontoimattomat rakennukset ja niiden siivottomat ympäristöt aivan ydinkeskustassa ja nelostien vieressä antaa todella ”köyhän” ja kehityksestä pudonneen mielikuvan kunnastamme. Vanhoja ja masentavan näköisiä rakennuksia ovat mm. taidepuisto (pikkuhiljaa alkaa luonnonvoimat tehdä tehtävänsä taiteelle), Jäppisen huoltoasema (tarvitaanko huoltoasemaa kunnan keskustassa aitiopaikalla?), SPR:n Pointin talo (joka on vieläpä homeessa ja pihalla on kaatuileva, ruma verkkoaita), Valintatalon ja lisäksi rakennus (mukaan lukien surullisen kuuluisa yritys tuoda palmuilla koristeltu kitsch-patio lihin), urheilukentän vieressä oleva roskis- ja kierrätysparkki (sotkuinen ja erittäin epäkäytännöllinen, liikenteelle vaarallinen koska ihmiset ajelevat ja pysäköivät miten sattuu), urheilukentän aita (kaatuuko vai eikö kaadu?), Matkahuollon rakennus (jälleen yksi jämäpala aitiopaikalla), Vilksin mädäntynyt lautakasa, lin leirintäalue, Shellin ja Nesteen välinen teollisuushallialue Nelostien varressa (sotkuinen ympäristörikos paraatipaikalla, tämä on sitä mistä li tunnetaan). Voiko kunta tehdä yksityisten omistamille rakennuksille ja niiden sotkuisille ympäristöille jotain? Vilksin lautakasan voisi kyllä siirtää jonnekin ja rakentaa sillekin paikalle jotain kaunista ja sivistävää, jolla olisi oikeasti käyttöä. Leirintäalueen tontti on ehkä yksi lin kunnan upeimmista alueista...sen kun kunta tai joku rakentaja saisi käsiinsä ja jatkaisi upeaa Vanhan Haminan tunnelmaa ja loisi puistoalueen, istuttaisi kauniita puita ja tekisi puutarhan, ja vaikkapa ”vihreitä” asuintaloja Vanhan Haminan tunnelmaa kunnioittaen. Paraatipaikalla nappaisi paitsi ohikulkijoiden kiinnostuksen, myös tuloja...kukapa ei haluaisi asua kauniin joen rannalla aivan keskustassa? Kallis tontti siis ja tällä hetkellä se menee täysin hukkaan, puhumattakaan siitä että se myös näyttää luotaantyöntävältä 70-luvun jäänteeltä. Neuvostoliitto meni jo, mutta kunnan päättäjissä istuu edelleen patuja, jotka ovat jämähtäneet siihen aikakauteen...se näkyy, kuuluu ja tuntuu lissä.”

*4. Kierros kysymyksiä:
"Mistä voitaisiin ottaa mallia Tissä?"*
(n=12)

*”**Jyväskylä.** Kaunis, luonto ja palvelut kompaktisti lähellä. Ulkoilureitit vesistöjen äärellä, julkisten alueiden toimiva ja tunnelmallinen valaistus, kauniisti hoidetut viheralueet myös keskustan ulkopuolella.”*

*”**Oulun tori.** Kauniilla paikalla, vieressä vanhoja rakennuksia, paljon elämää ja tapahtumia. Jos lin tori siirrettäisiin lähemmäs vanhaa torin paikkaa, voitaisiin saada samoja etuja kuin Oulussa torista, viihtyisä kohtaamis- ja oleskelupaikka.”*

*”**Kajaanin** keskustassa oleva jokiranta on hieno (siisti maisema, kävelytiet, istutukset, kalastusmahdollisuus keskellä kaupunkia.)”*

”Olemme usein käyneet *Suomussalmella*, joka asukasmäärältään taitaa olla lin luokkaa. Keskustaajama on silti ihan toisenlainen, järvimaisema on hienosti avattu Jätkänpuistoon eli on osattu hyödyntää maisemassa sitä että ihminen mieluiten hakeutuu vesistöä sisältävän maisemaan ääreen. Keskustaajama on lisäksi jotenkin ehyempi - on vähän katujakin. Iissä on se kammottava parkkipaikkakeskittymä kaiken keskellä.”

”*Muhoksen* läpi kun ajaa, on kesällä kauniita istutuksia. Lin hienoudet, Wanha Hamina, Huilinki ja Kulttuurikauppila sekä taidepuisto jäävät piiloon, eivät ole osa kokonaisuutta, ne pitäisi jotenkin uudelle kaavalla nivoa yhteen keskustaajaman kanssa.”

*”**Tampereen** Hervannassa on Kauppakeskus Duossa saatu saman katon alle laajat kaupalliset palvelut. Lidl, S-Market, K-Supermarket ja Alko sijaitsevat samassa rakennuksessa, joka on ainutlaatuinen järjestely Suomessa. Jo mainittujen päivittäistavarakauppojen lisäksi sieltä löytyy myös joitain ravintoloita ja erityistavaraliikkeitä, mutta pääpaino on noissa pt-kaupoissa. Olisi hienoa, jos lihin saataisiin toteutettua vastaava järjestely, että isoimmat kauppaliikkeet sekä Alko ovat saman katon alla.*

Lisäksi kauppakeskusta vastapäätä sijoittuu kirjasto ja terveystakeskus. Tällaistaakin ratkaisua voitaisiin pitkällä aikavälillä harkita.”